

Análises FGE

Protexendo a artesanía de Europa

O Parlamento Europeo e o Consello están a debater unha proposta de Regulamento destinada a garantir a protección dos produtos artesanais e industriais dentro e fóra da Unión Europea.

Esta nova norma xerará por primeira vez un vínculo dos distintos produtos ao seu desenvolvemento e modo de producción tradicional nun determinado ámbito xeográfico.

Aplicar un sistema de protección único a nivel da Unión axudará a desenvolver o potencial turístico das distintas rexións europeas, manter e atraer man de obra cualificada e preservar o seu patrimonio cultural.

Data de publicación: setembro de 2022

Contacto: bruselas@fundaciongaliciaeeuropa.eu

1. Introducción

Europa posúe un legado excepcional de produtos artesanais e industriais de renome mundial baseados na orixinalidade e autenticidade das prácticas tradicionais das súas rexións. Produtos como os encaixes de Camariñas, a cerámica de Buño ou os coitelos e navallas de aceiro de Toledo son exclusivos destas localidades e teñen unha gran incidencia nas súas economías e na creación de emprego local.

O Dereito da Unión si protexe as Indicacións Xeográficas (IG) dos produtos agrícolas e alimenticios, os viños e as bebidas espirituosas. En cambio, a día de hoxe non existe ningún mecanismo a nivel da Unión que protexa aos produtos artesanais e industriais europeos. Desde hai tempo, moitas voces chamaban a atención sobre a necesidade de que Europa defenda a autenticidade de todos estes produtos, salvagardando tamén a súa reputación como produtos de alta calidade e minuciosa elaboración.

Ata o de agora, tratando de protexer dalgunha maneira a este tipo de produtos artesanais, cada Estado membro aplicou a súa propia solución alternativa. Moitos destes países optaron por establecer sistemas de protección nacionais específicos para os produtos artesanais e industriais de características singulares; outros, con todo, optaron directamente polo emprego de marcas ou normas sobre competencia desleal para protexer activos inmateriais.

Aínda que os produtores poden rexistrar, a escala da Unión, marcas individuais, colectivas ou de certificación, estas marcas non permiten certificar o vínculo entre calidade e orixe xeográfico que pon en valor as calidades atribuídas a técnicas e tradicións locais específicas.

Como solución fronte a esta insecuridade xurídica resultante da fragmentación de mercado, nace unha proposta para establecer un sistema de Protección de Indicacións Xeográficas (IGP) para produtos artesanais e industriais. Estas Indicacións Xeográficas identifican un producto como orixinario dun Estado membro da UE ou dunha determinada rexión ou localidade, a condición de que unha determinada calidade, reputación ou outra característica do producto sexa esencialmente atribuíble á súa orixe xeográfica.

2. Contexto

O sector da artesanía en Europa leva máis dunha década en declive, no ano 2018 rexistráronse máis de 1,2 millóns de persoas empregadas en artesanía e imprenta, unha

caída do 29% con respecto ao ano 2006. Doutra banda, no seu conxunto, a forza laboral do sector da artesanía representa menos do 0,6% do total de traballadores na UE.

A maioría dos produtos artesanais europeos son fabricados por pequenas ou medianas empresas establecidas en rexións pouco desenvolvidas e cun PIB per cápita inferior á media da Unión. A economía destas rexións adoita estar moi orientada cara ao sector turístico. O seu gran atractivo e riqueza en tradicións, entre as que destacan as artesanais, convérteas en destinos moi frecuentados por multitud de turistas provenientes de todos os recunchos do mundo.

A falta dun mecanismo de protección adecuado fai que os artesáns invistan moi pouco nos seus propios produtos e non traten de manter adecuadamente as tradicións locais únicas das súas rexións, provocando tamén que as pemes e microempresas destas rexións perdan importantes oportunidades de mercado.

Para suplir a falta de regulamentación europea, algúns Estados membros optaron por aplicar a súa propia regulación para protexer este tipo de produtos. A maioría destes sistemas de protección nacionais específicos baséanse no emprego de marcas ou normas sobre competencia desleal. A falta de homoxeneidade e desigualdade na regulación para a protección dos produtos artesanais existente entre os distintos Estados membros da UE derivou nunha fragmentación do mercado interior.

Por todas estas razóns é necesario establecer un sistema para que os artesáns europeos poidan protexer os seus produtos artesanais e industriais asociados á súa rexión, así como os seus coñecementos tradicionais.

Este sistema ha de poder brindarllles protección non só dentro de Europa, senón tamén a nivel internacional. Aplicar un sistema de protección único a nivel europeo axudará a desenvolver o potencial turístico das distintas rexións ligadas ás IG, manter e atraer man de obra cualificada e preservar o seu patrimonio cultural.

No plano institucional, desde o Parlamento Europeo (PE), o Comité Económico e Social Europeo (CESAMENTO) e do Comité das rexións (CdR) realizáronse, desde 2015, varias solicitudes para a redacción dunha legislación común europea para a regulación e protección das IG para os produtos artesanais e industriais.

En novembro de 2019, a adhesión da UE á Acta de Xenebra do Arranxo de Lisboa relativo ás Denominacións de Orixe e as IG supuxo un novo impulso para a redacción da proposta de Regulamento. A Acta de Xenebra do Acordo de Lisboa permite a todas as partes contratantes beneficiarse dunha protección rápida, de duración indefinida e de alto nivel para as Indicacións Xeográficas (IG) por medio dun simple rexistro.

Doutra banda, esta proposta de regulamento enmárcase no [Plan de Acción en materia de propiedad intelectual e industrial da Comisión Europea adoptado en novembro de 2020](#), no que anunciou que consideraría a viabilidade dun sistema de protección das IG para produtos artesanais e industriais.

3. Proposta de Regulamento

En abril, a Comisión Europea unha proposta de Regulamento cuxo obxectivo é buscar a protección dos produtos artesáns e industriais vinculándoa totalmente ao desenvolvemento e modo de producción nun determinado ámbito xeográfico.

Tras avaliar o impacto, a Comisión propuxo tres sistemas posibles:

- Ampliar o sistema de protección das IG dos produtos agrícolas ás IG dos produtos industriais e artesanais.
- Establecer un regulamento europeo autónomo para crear unha protección *su generis* da IG para os produtos industriais e artesanais.
- Reformar o sistema de marcas empregado por algúns dos Estados membros.

Finalmente optouse por aplicar un regulamento europeo autónomo, similar ao das IGP para produtos agrícolas pero adaptado aos produtos artesanais e industriais.

4. Obxectivos da proposta

Con esta proposta de Regulamento preténdese alcanzar os seguintes obxectivos:

- Establecer unha protección de Indicación Xeográfica para os produtos artesanais e industriais a nivel da Unión, a fin de axudar aos produtores para protexer e facer respectar os dereitos de propiedade intelectual dos seus produtos en toda a UE e fronte a terceiros países dentro da UE.
- Permitir a plena compatibilidade coa protección internacional das IG, permitindo aos produtores os seus produtos en todos os países signatarios da Acta de Xenebra relativa ás Denominacións de Orixe e as IG da Organización Mundial da Propiedade Intelectual (OMPI), á que a UE se adheriu en novembro de 2019 e que abarca as IG artesanais e industriais.
- Potenciar aos produtores ofrecéndolle incentivos para que invistan en novos produtos auténticos e crean nichos de mercado. Desta forma aumentará o investimento en conservar competencias únicas que doutra maneira desaparecerían.
- Establecer accións contra a falsificación de produtos, incluídos os produtos vendidos en liña, e outros usos ilegais dos produtos artesanais e industriais.
- Dar aos consumidores unha maior confianza e visibilidade dos produtos artesanais e industriais no mercado.

- Impulsar ás rexións dotando dunha nova reputación aos seus produtos artesanais e industriais a través das IG. Isto contribuirá ao aumento do turismo e a crear novos postos de traballo altamente cualificados, impulsando así a súa recuperación económica e salvagardando o seu patrimonio cultural.

5. Procedemento de rexistro ordinario

Fase nacional

Preséntase unha solicitude da agrupación de produtores interesada á autoridade nacional competente do Estado membro en cuestión. Esta autoridade nacional valorará a solicitude e a posibilidade de presentar oposición a nivel nacional.

As distintas solicitudes son publicadas e valoradas pola administración nacional. Para que estas sexan aceptadas, han de respectar as regras de saúde estipuladas para cada rexión dentro da UE, xa que o producto debe fabricarse cuns materiais concretos e dunha maneira determinada.

Se non hai ningún tipo de oposición, o producto inscríbese nun rexistro creado pola Oficina de Propiedade Intelectual da Unión Europea (EUIPO polas súas siglas en inglés).

Dentro desta fase, cada país ten dereito a aplicar a taxa que considere, coa posibilidade de aplicar unha taxa menor para as Pemes.

Fase de la UE

Tras a primeira fase a nivel nacional o Estado membro en cuestión envía a solicitude á EUIPO. Esta avalía a solicitude e presenta, se é pertinente, a súa oposición a nivel mundial. A decisión final publicarase sobre o rexistro da Unión.

A nivel da UE non existen taxas aplicables.

Excepcións

Con todo, existen dúas excepcións ao proceso de rexistro ordinario:

1. **Procedemento directo de rexistro:** trátase do caso no que non existe a fase de solicitude nacional. A solicitude por parte da agrupación de produtores preséntase directamente na EUIPO, polo que se valorará directamente a nivel da UE. Permitirase este proceso únicamente para aqueles Estados membros que non dispoñan dun sistema a nivel nacional para a xestión das IG de produtos artesanais e industriais, ou que mostren un escaso interese nacional pola protección das mesmas. Ao non existir fase nacional, a EUIPO será a encargada

de solicitar a taxa correspondente. Esta definirse no documento de implementación.

2. **Procedemento a cargo da Comisión Europea:** a Comisión pode tomar a substitución da EUIPO en calquera momento antes de que finalice o procedemento. Isto sucederá sempre que a decisión de aceptar unha solicitude de IG poida supoñer un perigo para o interese público.

6. Implicacións da inscrición como Indicación Xeográfica Protexida

Tras ser recoñecidas dentro do rexistro de protección para as IG artesanais e industriais, as agrupacións de produtores poderán usar os símbolos, indicacións e abreviaturas da UE na etiquetaxe e o material publicitario dos seus produtos. En concreto, a proposta do Regulamento é establecer como símbolo oficial para as IG artesanais e industriais o mesmo que se usa actualmente para as IG protexidas agrícolas.

Ao contrario que para as agrupacións de produtores agrarios, no caso das agrupacións de produtores para artigos artesanais e industriais, serán os Estados membros os encargados de verificar o seu funcionamiento democrático. Doutra banda, estas agrupacións de produtores artesanais si contarán con determinados poderes e responsabilidades.

Así mesmo, a inscrición no rexistro de protección para as IG de produtos artesanais e industriais vai asociada a unha serie de dereitos como: protección contra o uso comercial, o uso indebido, a imitación e a evocación das IG falsas ou enganosas.

Tamén se contemplan unha serie de excepcións para certos produtos que non poden chegar a ser considerados como IG, como produtos con nomes de marcas comerciais, nomes homónimos ou termos xenéricos.

7. Control e reforzo

Como procedemento para o control e reforzo do novo Regulamento os diferentes Estados membros poderán escoller entre:

- **Aplicar un procedemento de certificación dunha terceira parte:** a través do cal as autoridades competentes ou organismos certificados verifican o cumprimento dos requisitos do producto. Trátase dun sistema de aplicación estrito e xa empregado para os produtos agrícolas no marco actual das IG.

- **Aplicar un procedemento de certificación da auto declaración:** os produtores declaran a súa conformidade a través da aprobación da auto declaración da autoridade competente. Trátase dun sistema de aplicación máis flexible que o anterior, apto para os produtores de CIGI e menos custoso.

8. Protección online

As accións para tomar para a correcta protección dos produtos artesanais e industriais han de aplicarse tamén no ámbito en liña. Para loitar contra a falsificación e outros usos ilegais, preténdese establecer un sistema de información e alerta sobre nomes de dominio.

Máis información

- [Proposta de Regulamento do Parlamento Europeo e do Consello relativo á protección das indicacións xeográficas de produtos artesanais e industriais.](#)
- [Procedemento de có-decisión entre o Parlamento Europeo e o Consello 2022/0115 \(COD\)](#)
- [Comunicado de prensa da Comisión - Propiedade intelectual e industrial: a Comisión impulsa a protección dos produtos artesanais e industriais europeos na UE e fóra dela.](#)
- [Documento de preguntas e respuestas da Comisión - Preguntas e respuestas: Regulamento relativo ás indicacións xeográficas de produtos artesanais e industriais.](#)
- [Comunicado de prensa EUIPO - Nova proposta de Regulamento da UE sobre as indicacións xeográficas \(IG\) de produtos artesanais e industriais.](#)
- [Comunicado de prensa Comité Europeo das Rexións \(CdR\) - Os dirixentes locais e rexionais piden que se cre unha nova etiqueta europea para protexer a excelencia industrial e artesanal.](#)